

системі «Я-особистість».

Список використаних джерел:

1. Богута В. М. Методичний аспект формування хореографічних творчих здібностей молодших школярів / В. М. Богута // Мистецтво та освіта. – № 3 (73). – 2014. – С. 39-43.
2. Пуртова Т. В. Учите детей танцевать: Учебное пособие./ Т. В. Пуртова, А. Н. Беликова, О. В. Кветная. – М.: ВЛАДОС, 2001 – 256 с.
3. Савченко О. Я. Розвиток особистості школяра – стрижнева проблема творчості В. О. Сухомлинського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://filologukr.ucoz.ru/ld/1/105_UKR_Suxomlinska.pdf
4. Семак О.О. Особистісні кореляції успішності інтерпретації хореографічного тексту : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. псих. наук. : спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» / О. О. Семак; Ін-т психології імені Г. С. Костюка АПН України. – К., 2002. – 21 с.
5. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості : підручник / С. О. Сисоєва. – К. : Міленіум, 2006. – 346 с.
6. Сухомлинський В. О. Методика виховання колективу / В. О. Сухомлинський // Педагогіка : хрестоматія / уклад. : А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. – К., 2003. – С. 425–432.

Вертелецька С. Ю.
магістрантка групи Д-61
психолого-педагогічного факультету
ПНПУ імені В.Г. Короленка
Науковий керівник: Ковалевська Н.В.
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри початкової дошкільної освіти
ПНПУ імені В. Г. Короленка

ВПЛИВ БАТЬКА НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті висвітлено роль та значення батька у формуванні особистості дитини дошкільного віку, висвітлено результати емпіричного дослідження, яке спрямоване на діагностику батьківських відносин з дитиною, визначення уявлень та знань батька про свою дитину.

На сьогоднішній день батьківство як варіант материнства розглядається в меншій мірі, ніж материнство. Постійний акцент на

ролі матері привів до того, що в ХХ столітті поняття «батьківство» і «материнство» стали вживатися як синоніми. А поняття «батьківство» актуально позначилося вже в кінці ХХ століття. Приводом були результати порівняльного аналізу ряду педагогічних і психологічних спостережень за дітьми, які зростали без батька, і дітьми, що зростали в повній сім'ї. Результати наукового дослідження вказали на провідну роль батька у вихованні та формуванні особистості дитини [10, с.119].

У сучасних умовах питання про співвідношення материнства й батьківства, детермінанти їх розходжень і специфічних функцій набуває все більшої актуальності. Проблема впливу батька на формування особистості дитини дошкільного віку, визначення місця і ролі чоловіка в сім'ї обумовлена практичною значущістю та недостатньою розробленістю цього питання [6, с.39].

Сучасні дослідження таких вчених як Ю. Корчагіної, Ю. Борисенкової, М. Бурмістрової вказують на роль і значення чоловіка у вихованні дошкільника.

Батьківство як фактор розвитку особистості хлопчика ґрунтовно досліджували О.Тюптя, Н. Харламенкова, Т. Шкуратенюк, Ю. Гладкова.

Вчені Т. Архіреєва, О. Вовчик-Блакитна, О. Кляпець вивчали вплив чоловіка на розвиток, виховання та формування особистості дівчинки.

Важливими також стали дослідження таких педагогів як В. Гончарової, О. Калини, В. Дружиніного, Л. Васильєвої, в яких обґрунтовані основні підходи щодо здійснення виховного впливу батька на дошкільника.

Метою нашої статті є визначення виховного впливу батька на формування особистості дитини дошкільного віку.

Вчені зазначають, що виховний вплив батька залежить від ставлення до своєї дитини. Діти, які мають близькість з татом, мають значно більш високу самооцінку і стабільність образу «Я», в порівнянні з тими, хто описує свої стосунки з батком як відчужені. Діти, татусі яких приймали активну участь у їх вихованні, виростають більш пристосовані в соціальному плані [11, с.14].

Більшість психологів звертають увагу на одне важливе правило: від стосунків з батьком залежить самооцінка дитини. В залежності від того, настільки гармонійні стосунки були у дівчинки з її татом, будуть залежити її відношення до чоловіка в майбутньому: будуть, наприклад, довіра, повага до них чи ні, навпаки – страх, нерозуміння, недовіра і боязнь. Таким чином, батько здійснює безпосередній вплив на майбутнє особисте та сімейне життя доньки: з одного боку, закладає образ бажаного для неї чоловіка і формує відношення до чоловічої статі загалом – з іншого боку. Відповідно все відбувається і у хлопчиків, де чоловік виступає прикладом для наслідування, особливо у віці з 2 до 5 років. Дитина переймає практично все: жести, словесні вислови, манеру спілкування з жінкою, друзями та оточуючими, поведінкові звички. В зв'язку з цим важливо усвідомлювати потенційний та реальний виховний вплив батька на дитину [1, с.55].

Досліджуючи роль батька у сім'ї, можна стверджувати, що реалізація чоловіка в якості тата великою мірою визначає його суб'єктивне благополуччя та відчуття повноти життя.

Батьківство – інтегральна сукупність соціальних та індивідуальних характеристик особистості, найважливішими з яких є комплексність і соціальна детермінованість [3, с.6].

Факторами формування і становлення чоловіка як батька є власний позитивний досвід спілкування зі своїм батьком, активна емпатійна позиція стосовно вагітної дружини, присутність при

народженні дитини, перший емоційно – позитивний контакт з нею, особисте бажання чоловіка бути батьком, його вік та гармонійність подружніх взаємостосунків, стереотипи батьківства, що існують в соціумі [2, с.74].

Батько відповідальний за виховання стійкості, відповідальний за моральне і фізичне здоров'я майбутніх громадян, повинен займатися самовихованням, самоосвітою, прагне завжди бути цікавою людиною для дітей та дружини, знаходить час для спілкування з ними, поважає особистість своєї дитини, її смаки, інтереси і захоплення, знає друзів дочки і сина, намагається бути зразком для дітей не тільки на роботі й у громадському житті, але й у побуті: у відносинах до жінки, дружини, батьків, людей похилого віку. Він прищеплює негативне відношення до шкідливих звичок

(вживанню алкоголю, паління), виховує особистим прикладом. Адже вимагати можна лише того, що робиш сам [4, с.56].

Важливим чинником реалізації батьківської ролі є знання своєї дитини, адже кожна дитина унікальна та неповторна, має свій характер, потребує особливого підходу. Чоловіки припускаються загальної помилки, вважаючи, що матеріальне забезпечення – це все, що від них вимагає батьківство. Але у малюка як в особистості поряд з фізіологічною розвивається емоційна, розумова та духовна сфера. Для цілісного розвитку дитини необхідно знати весь її потенціал. Тому в доброго батька є принаймні дві причини знати свою дитину: створити умови для її розвитку та розуміти певні сигнали, коли треба прийти їй на допомогу для запобігання небезпеці [6, с.37].

Нами було проведено дослідження на базі СНВК № 10 в старшій групі «Космонавт», з тридцяти дітей вісім виховуються у неповній сім'ї. Серед причин утворення неповних сімей: розлучення батьків.

Для діагностики батьківських відносин з дитиною, ми використали опитувальник «Батьківське ставлення» для батьків, які знаходяться у розлученні, розроблений О. Варгою та В. Століним, які зазначають, що в основі сформованого стилю сімейного виховання лежить певне ставлення батька до дитини, в структурі якого виокремлюються три складові:

- а) інтегральна емоційна відмова або прийняття;
- б) міжособистісна відстань у спілкуванні з дитиною;
- в) форма: напрям контролю за поведінкою дитини [8, с.145].

Результати нашого дослідження ми відобразили у вигляді діаграми, яка за показниками характеризується низьким рівнем оцінювання батька своєю дитину та високим рівнем емоційного неблагополуччя у батьківсько-дитячих взаєминах (Рис.1).

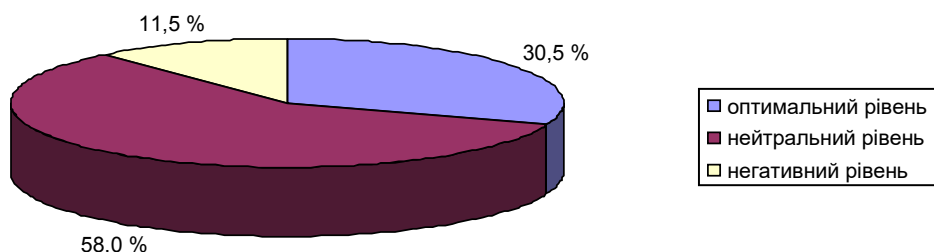

Рис.1. Рівні батьківського ставлення до своїх дітей у %

Нами було визначено, що у сучасному суспільстві батьківське ставлення найчастіше **нейтрального рівня**, за якого відносини батька і дитини складаються за типом «Маленький невдаха». Батьки сприймають свою дитину молодшою в порівнянні з реальним віком, прагнуть задовольнити її потреби, відгородити від труднощів та

неприємностей життя, не надають їй самостійності та розвитку її нахилів та здібностей.

Оптимальним рівнем батьківських відносин є «Кооперація» – це соціально бажаний образ батьківської поведінки. Тато високо оцінює здібності своєї дитини, відчуває почуття гордості за неї, заохочує ініціативу та самостійність, намагається бути з нею на рівних.

До негативного рівня батьківських відносин ми віднесли такий тип, як «Відкидання» і «Авторитарна гіперсоціалізація». Батьки сприймають свою дитину неуспішною. Спектр їхніх почуттів коливається в діапазоні злість, роздратування та досада.

Опитування за методикою «Батьківське ставлення» показало, що у більшості неповних родин спостерігаються неефективні відносини батька з дитиною, які впливають на формування негативних рис особистості дошкільників: невпевненість, замкнутість, тривожність. У таких дітей переважає емоційна нестабільність, відчуженість у відносинах з татом, недостатній емоційний зв'язок. Діти ростуть в умовах дефіциту ласки та батьківської любові, не відчуваючи себе затишно і комфортно у своїй сім'ї.

Результати дослідження дають можливість уявити модель хорошого батька [12, с.10]: відповідальний за збереження життя і благополуччя своєї дитини від зачаття; бере активну участь у вихованні дитини в тандемі з мамою; несе відповідальність за матеріальне забезпечення своєї родини, але в такий спосіб, щоб робота не руйнувала здорових стосунків у родині; особистим прикладом утверджує морально-етичні норми для своїх дітей.

З огляду на це найголовнішим показником сприятливості батьківсько-дитячих взаємин є їх адекватність, що означає їх достатню відповідність можливостям, здібностям, індивідуальним особливостям дитини.

В свою чергу, відсутність батька в сім'ї є детермінуючим чинником дисгармонійного формування підростаючої особистості, як хлопчика, так і дівчинки. Ознакою нашого часу стали двосторонні претензії обох статей з приводу деградації чоловічих і жіночих якостей. Порушення структури статевих ролей значною мірою сприяло чоловічій нестабільності, невпевненості, розгубленості. Наслідками таких змін між чоловіками та жінками є те, що більшості дітей, особливо синам, не вистачає рольової моделі впевненого, емоційного, ніжного, наполегливого і стабільного батька [9, с.18].

Тому дитина, вихована в умовах неповної сім'ї, набуває негативного досвіду для майбутнього сімейного життя, оскільки дитина росте в умовах неузгоджених вимог батьків, які перешкоджають формуванню адекватних уявлень про сім'ю та шлюб. У неповній сім'ї, внаслідок відсутності спокою, благополуччя і комфортної атмосфери, немає необхідних умов для повноцінного фізичного і духовного розвитку дитини [7, с.138].

Отже, шляхом нашого емпіричного дослідження та аналізу педагогічної і психологічної літератури, ми з'ясували, що ефективність особистісного та соціального розвитку дошкільника значною мірою зумовлена особливостями батьківського ставлення, що виражається в інтенсивності спілкування, вираженості почуттів, змісту вимог під час розлучення батька зі сім'єю. У ході дослідження ми переконались у тому, що прийняття дитиною себе, формування способів поведінки з оточуючими розвивається під впливом відносин до неї батька, тому що тато для дитини – еталон поведінки, зразок для наслідування. Цей зразок містить у собі емоційні та пізнавальні елементи, тому вони не лише спрямовують увагу дитини на добрі чи погані сторони поведінки, а й стають моделлю для побудови уявлень дитини про себе, про свої

можливості, що є найважливішим чинником майбутніх успіхів та невдач підростаючої особистості.

Список використаних джерел:

1. Архиреева Т. В. Личностные детерминанты отношения отца к ребенку / Т. В. Архиреева // Вопросы психологии. – 2014. – № 5. – С. 52–61.
2. Борисенко Ю. Отцовство как фактор развития личности / Ю. Борисенко, А. Портнова // Развитие личности. – 2014. – №2. – С.70–81.
3. Бурмістрова М. Роль батька у становленні особистості дитини / М. Бурмістрова // Дошкілля. – 2013. – № 4. – С. 8–10.
4. Васильева Л. Г. О роли отца и матери в семейном воспитании ребёнка / Л. Г. Васильева // Воспитание дошкольников. – 2013. – № 10. – С. 54–58.
5. Козакова Т. Вплив сім'ї на формування дитячої особистості / Тамара Козакова // Соціальний педагог. – 2009. – № 11. – С. 34 – 39.
6. Корчагина Ю. Зачем в семье папа? / Юлия Корчагина // Здоровье детей. – 2009. – №1. – С.38–42.
7. Кляпець О. Роль батьківства в особистісному самоздійсненні чоловіка / О. Кляпець // Соціальна психологія. – 2008. – №2. – С.132–140.
8. Психологические тесты / Под ред. А А Карелина: В 2 т. М. 2000. – С. 144 – 152.
9. Тюптя О. В. Батьківство як фактор розвитку особистості чоловіка / О. В. Тюптя // Практична психологія та соціальна робота. – 2011. – № 7. – С. 15–21.
10. Усова С. Роль отца в современной семье / Светлана Усова // Социальная педагогика. – 2011. – №2. – С. 117–123.
11. Шевченко О. Не тільки про маму / О. Шевченко // Соціальний педагог. – 2013. – № 4. – С. 14–16.
12. Шкуратенюк Г. Вплив батька на розвиток особистості дитини / Г. Шкуратенюк, Г. Циганенко // Психолог. – 2013. – № 21. – С. 7–13.

Волкова Ю. О.

студентка групи ДВ-37

психолого-педагогічного факультету

ПНПУ імені В. Г. Короленка

Науковий керівник: Бурсова С.С.

старший викладач кафедри

початкової і дошкільної освіти

ПНПУ імені В.Г. Короленка

НЕТРАДИЦІЙНІ ОЗДОРОВЧІ ТЕХНОЛОГІЇ У СУЧАСНОМУ ДНЗ

У статті висвітлені сучасні нетрадиційні оздоровчі технології. А саме: оздоровчий хортинг, хатха-йога, ігровий стретчинг, програма “Са-Фі-Дансе”, дельфіноterapia, ходьба на ходулях, фітболгімнастики, Су-Джок терапия, степ-аеробіка. Здійснений короткий аналіз кожної з них. Автором наведені приклади ДНЗ, де активно впроваджують ці технології.